

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВТЯГНЕННЯ ГРОМАДЯН В ТЕРОРИСТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Ключові слова: терористична діяльність, терористичні злочини, тероризм, втягнення у злочинну діяльність, втягнення у терористичну діяльність .

Key words: terrorist activity, terrorist crimes, terrorism, involvement in criminal activity, involvement in terrorist activity.

Анотація: Розглянуто мотиви та методи втягнення в терористичну діяльність.

Annotation: It has been examined the motivations and the methods of involving into the terrorist activity.

Глобальною проблемою яка постала в різних країнах, а також загрозою для всього людства є тероризм, який виступає міжнародним злочином. Тероризм охоплює не тільки політичну чи економічну площину суспільного життя, він торкається, передусім, моральних та етичних вимог людства, загрожуючи при цьому суспільству в цілому. На цей час існує одна з найскладніших проблем світової науки і практики – це всебічне дослідження поняття тероризму і причин залучення населення до терористичної діяльності.

Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому невинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Головним фактором тероризму як злочину є масова спрямованість, тобто завдання шкоди не конкретному індивіду, а в цілому суспільству переслідуючи при цьому різну мету. Не застраховані від спалахів тероризму ні високорозвинені, ні відстаючі в економічному і соціальному розвитку країни з різними політичними режимами і державним устроєм.

Дискусійним наразі залишається питання про участь осіб у терористичній діяльності, порядок втягнення людини в терористичну діяльність та вироблення основних критеріїв, які впливають на свідомість людини при участі у здійсненні терористичного акту?

Втягнення особи у вчинення терористичного акту, як і будь-який інший злочин, становить собою певну психо-фізичну єдність зовнішньої (фізичної) і внутрішньої (психічної) сторони діяння. За влучним висловлюванням В. Б. Малініна, це означає, що будь-яку діяльність людини, у тому числі і злочинну, можна поділити на дві складові частини: інтелектуально-вольову, що полягає у прийнятті певного рішення, усвідомленні шляхів і засобів досягнення визначеної мети, і діюву, яка пов'язана із втіленням цього рішення в дійсність шляхом коректної поведінки [1, с. 237].

Аналізуючи судові рішення України в ЄСРП стосовно ст. 258 КК України, суди переважно встановлюють, що так звані «Луганська народна республіка» та «Донецька народна республіка» на підставі ст. 1 Закону Україну «Про боротьбу з тероризмом» є терористичними організаціями, та

визначають, що учасники на території України займаються вчиненням актів тероризму [3].

Також в цих рішеннях зазначені основні мотиви, якими керуються особи при участі в цих терористичних організаціях, а також вказують як громадян втягують у терористичну діяльність. Так, в одному з рішень особа встановила, що переслідуючи мету незаконного збагачення, прийняла пропозицію невідомої досудовим слідством особи, погодившись підкоритися жорсткій ієрархії і дисципліні в цьому терористичному співтоваристві, та участі в терористичних актах проти України [3]. В іншому рішенні підсудний зазначає, що основним із мотивів участі в терористичній організації, крім незаконного збагачення, також виступала також втрата авторитету органів державної влади України.

Аналізуючи в рішеннях ЄСПР основні способи вербування мирних громадян до участі в терористичних організаціях, можна встановити, що в більшості випадків громадянам телефонували невідомі досудовим слідством особи, та пропонували взяти участь в терористичній діяльності, мотивуючи матеріальними цінностями, обманом, примушуванням, шантажем. Також не останню роль при цьому відіграла пропаганда протиукраїнські заклики, а в деяких випадках навіть погроза насильства над самою особою чи над близькими родичами [2].

Втягнення в терористичну діяльність здійснюється різними способами. Одним з основних засобів впливу на особу під час її втягнення у вчинення терористичного акту є обман. Обман визначається як уведення особи в оману щодо певних фактів шляхом повідомлення неправдивих відомостей (активний обман) або неповідомлення відомостей про факти, які мали бути їй повідомлені (пасивний обман). Отже, у будь-якому разі при втягненні у вчинення терористичного акту – це навмисне перекручування обставин або приховування істини з метою введення особи, на яку намагаються здійснити вплив, в оману і втягнення її на цій підставі до терористичної діяльності.

Уявляється, що це можуть бути неправдиві повідомлення про те, що особа з будь-яких причин не підлягає кримінальній відповідальності або про те, що її участь у вчиненні терористичного акту схвалена авторитетною для неї особою.

Іншим, більш яскравим прийомом здійснення впливу на особу, яку намагаються втягнути до вчинення терористичного акту, виступає шантаж. Шантаж є різновидом погрози з негативними наслідками у разі невиконання вимог шантажиста. Розрахунок останнього полягає в тому, що наслідки для особи, яку шантажують, є більш тяжкими і несприятливими, ніж виконання вимог шантажиста, і що ця особа погодиться з їх виконанням як із меншим злом. Важливим при цьому є те, що воля особи, яку втягують у вчинення терористичного акту, тією чи іншою мірою обмежена і вона приймає рішення за того чи іншого ступеня вимушеності.

Підсумовуючи все вище викладене, доцільно зазначити, що основними способами до залучення у терористичну діяльність є: обман, шантаж, підбурювання, погрози різного роду. Однак найефективнішим способом втягнення в терористичну діяльність слугує грошова вигода. Тільки економіка, спад зайнятості працівників, скрутне матеріальне становище значної частини населення, а особливо на невідконтрольних територіях Донецької та Луганської областей, сприяє цьому. В часи розвитку інформаційних технологій, та поширення інформації ЗМІ та мережою Інтернет, варто зазначити, що не остання роль відводиться пропаганді. Антиукраїнська пропаганда з боку засобів масової інформації, публічні антиукраїнські заклики, поширення пропаганди в мережі Інтернет, все це також впливає на особистість та схиляє її до участі в різних злочинних діях, в тому числі і в терористичній діяльності.

У сучасному світі високих технологій і загальної інтеграції неможлива боротьба з тероризмом кожної країни окремо. Потрібна коаліція всіх країн, зацікавлених в знищенні цього феномену. Досліджуючи проблему втягнення до терористичної діяльності громадян, необхідно зазначити, що припинення такого втягнення, а також зменшення актів тероризму мають складатись не лише у контррозвідувальних заходах, але і з економічних, політичних, соціальних, інформаційних, релігійних та інших заходів.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія кримінального права / [В. Б. Малінін ... [та ін.] ; за ред. В. Б. Малініна. – Санкт-Петербург : Вид. В. Б. Малинина, 2005. – Т. 4. Склад злочину. – 2005. – 797 с.
2. Ухвала Держинського міського суду Донецької обл. у справі № 225/3439/16-к (провадження № 1-кп/225/315/2016) від 07 червня 2016р. [Електронний ресурс] / Єдиний держ. Реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58614314> – Заголовок з скрану.

3. Ухвала Волноваського районного суду Донецької обл. у справі № 221/2304/15-к (провадження № 1-кп/221/339/2015) від 21 липня 2015р. [Електронний ресурс] / Єдиний держ. Реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47327939>. – Заголовок з екрану.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017